

Ami ezután történt, az olyan váratlanul érte Papp Tóbiást, mint annak idején Subics atyát a gutaütés. Egy őszi délután, a munka befejezésével odacsődült a gyár egész népe az iroda elé. Tóbiást követelte a felzúgó morajlás. Tóbiás mosolyogva, magabiztosan lépett ki az ajtón, nem azt várta, ami bekövetkezett. Akkor lett csak bíborvörös, majd hirtelen a frissen meszelt falnál is fehérebb, mikor az első megvétel kiáltás elcsattant.

— Gyulázatos karrierista!

Ezután úgy állt a szitkok áradatában, mint aki se élő, se holt. Csak homályosan hallotta Csáti Jani vádoló hangját is, amint fejére oivasta gyalázatosságait. Az egri szélhámoskodást, majd a nagy vitézkedést 19 ben, mikor Prónaival masírozott Siófok és Orgovány között, a nemzetvédelmi keréssztet, az egyetlen valamit, amiért alaposan megszolgált, a felvidéki nyilvánosházat, a felszabadulás előtti csodát, az öt munkás halálát és a munkásalakásokat.

— A mi bőrünkre akart karriert csinálni — fejezte be Csáti Jani a haragtól remegő hangon.

Tóbiást alig tudták megmenteni a nép haragjától, pedig kezét is összekulcsolta, le is térdelt, úgy könyörgött, úgy ígért fűt-fát.

— Még találkozunk, — kiáltotta feléje az üzemi kovács, majd nyakonragadva a félhalott szerencsefit, kilóditotta az embergyűrűből.

Papp Tóbiás útnak indult. Kábuló fejjel, rogyadozó léptekkel vándorolt az úton. A gyűlölet forró pillantásai égtek, mint a parázs.

Még a szél is tréfát űzött vele. Felkapott egy feneketlen, fületlen vesszőkosarat, és sodorta, görgette Tóbiás mellett. A szomszéd kerítésről megkukorékolta egy csúfolódó kakas.

— Hová mész, Tóbiás?

Né válaszoljunk a kíváncsi kakasnak. Semmi dolgunk tovább Papp Tóbiással.

Kékesdi Gyula

LÓDI FERENC

Kossuth*

Ki küldte hát a gyors futárt Szegedre?
Ki küldte volna, mint maga Kossuth?
Hogy örömkönny üljön ki a szemekbe
és letörüljön bánatot, borút.
Otthagyták mind a sátrakat a gazdák,
a varga meg a szűcs kezétfogott,
s egymást ölelve egymást csókolgatták
a szítások és a papuczosok.

És ott a téren, város hallatára
felolvasták, mit a lovas hozott,
és ráismert a nép önön szavára,
amit Petőfi pontokba fogott.
A kétfejű sas lehullott a várról,
háromszáz évig eleget zabált
a gúzsbakötött magyarság húsából:
nem hozott ide mást, csak döghalált.

*Részlet egy elbeszélő költeményből.

És ott a téren hálából Kossuthnak
utcát keresztelt róla el a nép,
és este vörös tábortüzek gyúltak,
s ezer csillagtól szikrázott az ég.
A fölszabadult jobbágy járt ott táncot,
s a céhlegények rakták a tüzet...
A német és a földesúr ficánkolt...
sehol se lelték többé helyüket.

S akkor a tér még másnap sem ürült ki,
bejöttek mind a puszták és tanyák,
s újabb tűz gyúlt, a parázs sose hült ki,
— szégyelte is a vén nap már magát.
Először volt, hogy szót kapott a pásztor,
zséllér, summás: feltörtek a szavak,
nagyot sóhajtottak, mint aratáskor,
s választottak a póre ég alatt.

Szépítő-, árva- és kórházbizottmányt
választottak a város élire.
Közös gond védte meg a magyar hont már:
egy dobbanás volt ott a nép szíve!
S kinek sosem volt kenyere s hazája,
hazája lett a parasztnak e föld.
Kinek nem jutott fegyver, volt kaszája,
és ment, mikor hívták, mint nemzetört.

Az inasok és egyetemi ifjak
járták a várost és a paplakot:
a bugyellárisok sorra kinyíltak,
örült, aki a honnak adhatott.
S mikor Kossuth, mint vendég jött Szegedre,
— beteg is fölkel, ha jární tudott —
úgy nézett föl a honfi szeretetre,
hogy két szemébe meleg könny futott.

Hány ezren álltak kint a piactéren?
— Számlálhatatlan rügy fakad a fán,
tengernyi csillag ragyog fönt az égen,
s ha mindezt még kettővel szorzanám...
S akkor tanult meg égni, mint a fáklya,
kinek parázs volt buzdító szíve:
imának tünt tán Kossuth hő fohásza,
mikor fölnezzett Szeged népére.

S első szavában fellobbant a hála,
S az első könnycsepp még ott csillogott —
bogár szemének mind a két sarkába —,
melyet újjával lassan elnyomott.
S végighömpölygött, mint az ár, igéje,
mit nem felejt a város el soha:
„Szeged népe, nemzetem büszkesége,
szegény elárult hazám oszlópa!

... Szegedre s ennek lelkes népére
építem nemzetem szabadságát...
oly hatalmasnak hiszem én a népet,
hogyha felkel és összetart,
a röpögve összerogyó ég boltozatait is
képes fenntartani erős karjaival...
győzzünk bár vagy veszítsünk, én
Szeged népére mindenesetre számolok..."

S csak állt a nép, és örömkönnye hullott,
alig eszmélt, a szó úgy forrt belé,
s kik előlálltak, fölkapták Kossuthot,
és vállukon vitték a vár elé.
— Csikorgott, sirt a rozsdás-kapu sarka,
parasztok széles háta dőlt neki,
s a porkoláb bent — mint a rémült marha --
rohant, hogy szinte lábát törte ki.

Hány harcos vére mosta ezt a várat?
Olasz, magyar, szerb, lengyel és román
egyformán gyűlölt volt Ausztriának
rablásainak végtelen során.
Beomlott már a börtön szurkos éje,
vért ittak itt a mély kazamaták.
Idehozták az életért cserébe,
akik szeretették bárhol a hazát.

S akkor Kossuth egy intéssel kitárta,
kitárta mind a néma rácsokat,
s csak mosolygott a soknyevű vivá-ra:
közös volt benne szív és gondolat.
— És ment az olasz, Nápoly ege várta,
s mint búzát szórta szét Kossuth nevét,
hogy belőle a népek szabadsága
táplálja boldog, hosszú életét.

Tanulókör

JÓ MASFÉLELSZTENDEJE TÖRTÉNT. Szerke az üzemekben, falvakban, tanyákon, hivatalokban és iskolákban emberek tízezrei hajoltak ebben az időben egy barnakötésű könyv fölé, tanulták, egyre áttüzesedőbb szívvel, növekvő csodálattal, szeretettel és lelkesedéssel tanulták egy ember életének, nagyszerű, szinte egész történelmünkben páratlan harcának történetét: a Rákospert. Az egyik szegedi üzemben is hétről-hétre gyülekeztek az olvasókör tagjai: nyolc munkás, akik végigszenvedték a munkássors minden keserűségét, s most új életük építése, formálása, — a jövőről való eddig előttük ismeretlen, meleg érzéseket föltámasztó álmódosás közben, erejük növelésére, tudatuk kristályosítására: tanultak.

A tanulást mindig felolvasással kezdték. Elolvastak egy-egy önálló részt, aztán megvitatták. Olvasták Rákosi elvtárs mondatait, a Horthy-kor kemény bírálatát, leleplezését, — s azt mondták: igaz. Így volt. Eszükbe jutottak